

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Б. Жильцов
« 07 » 11 - 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія»

Змістовий модуль «Педагогічна психологія»

для студентів

спеціальності 012 Дошкільна освіта

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 012.00.01 Дошкільна освіта

Київ – 2018

Розробник:

Подшивайлова Лідія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки та психології

Викладач:

Подшивайлова Лідія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки та психології;

Подофей Світлана Олексіївна, кандидат психологічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки та психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 06.11.2018 р. № 4
Завідувач кафедри _____ (підпис) (Г. І. Іванюк)

Робочу програму перевірено

08.11. 2018 р.

Заступник директора _____ (підпис) (М. А. Машовець)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання					
	денна			заочна		
Вид дисципліни	обов'язкова					
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська					
Загальний обсяг кредитів / годин	8/240			8/240		
Курс	1,2			1,2		
Семестр	1	2	3	1	2	3
Обсяг кредитів	2	4	2	2	4	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	120	60	60	120	60
Аудиторні	28	56	14	8	16	10
Модульний контроль	4	8	2	-	-	-
Семестровий контроль	30			30		
Самостійна робота	28	56	14	52	104	20
Форма семестрового контролю	Заліки: 1,2 Екз.: 3			Заліки: 1,2 Екз.: 3		
Змістовий модуль «Педагогічна психологія»						
Курс	2			2		
Семестр	3			3		
Кількість змістових модулів з розподілом:	1			1		
Обсяг кредитів	2			2		
Обсяг годин, в тому числі:	60			60		
Аудиторні	14			10		
Модульний контроль	2			-		
Семестровий контроль	30			30		
Самостійна робота	14			20		
Форма семестрового контролю	Компл.екз.			Компл.екз.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – розкрити закономірності функціонування психіки дитини і особистості педагога як суб'єктів освітньої діяльності закладу дошкільної освіти; сприяти формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їхньої готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування.

Завдання:

- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про закономірності функціонування психіки дитини та педагога в умовах освітньої діяльності закладу дошкільної освіти;
- засвоєння студентами знань про психологічні особливості розвитку, наuczіння, учіння, навчання та виховання дитини дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти, а також усвідомлення майбутніми педагогами закономірностей професійного становлення та особистісного зростання

вихователя закладу дошкільної освіти у процесі виконання професійних обов'язків;

- формування у майбутніх фахівців базових умінь та навичок психолого-педагогічного осмислення явищ освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, а також готовності студентів до ефективного професійного функціонування в ролі вихователя закладу дошкільної освіти;
- формування професійного мислення студентів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої педагогічної діяльності;
- сприяння професійному самовизначенню і набуттю студентами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей педагогічної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі засвоєння змісту модуля «Педагогічна психологія» у студентів формуються такі компетентності:

- здатність самотійно та комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі навчання і виховання дітей раннього та дошкільного віку з урахуванням психічних закономірностей та особливостей їх розвитку в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти;
- здатність до продуктивного (абстрактного, образного дискурсивного, креативного) мислення;
- здатність до самотійного пошуку, обробки та аналізу психологічної інформації з різних джерел;
- здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати психологічні проблеми дитячого та особистого розвитку;
- здатність приймати психологічно обґрунтовані рішення; здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків власної професійної та інноваційної діяльності;
- здатність до співпраці та взаємодії у команді;
- здатність до самокритики та сприймання конструктивної критики;
- здатність створювати команду, мотивувати її членів та досягати спільних цілей; будувати міжособистісні та ділові стосунки з усіма учасниками освітнього процесу; взаємодіяти з керівництвом, колегами та соціальними партнерами.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія							
Тема 1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання	13	2	2	2			7
Тема 2. Психологія діяльності та особистості педагога	15	2	2	2	2		7
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	4	4	2		14
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	60	4	4	4	2		14

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія							
Тема 1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання	14	2	-	2	-	-	10
Тема 2. Психологія діяльності та особистості педагога	16	-	2	2	2	-	10
Модульний контроль	-						
Разом	30	2	2	4	2		20
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	60	2	2	4	2		20

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія

Лекція 1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання (2 години)

Предмет і структура педагогічної психології, її основні проблеми та задачі. Принципи педагогічної психології. Взаємозв'язок педагогічної психології з іншими науками. Історія становлення педагогічної психології. Методи дослідження.

Взаємозв'язок розвитку і навчання. Проблема співвідношення розвитку і навчання у зарубіжній та вітчизняній психології. Теорії розвитку і навчання особистості (Психоаналітична теорія З. Фрейда. Дослідження інтелектуального розвитку дитини та його зв'язку з навчанням в теорії Ж. Піаже. Тотожність розвитку і навчання в біхевіоризмі. Наукові погляди Л. С. Виготського, Г. С. Костюка на взаємозв'язок психічного розвитку та навчання. Розвивальне навчання. Психологічна теорія загального розвитку школяра в початковому навчанні Л. В. Занкова. Теорія навчальної діяльності Д. Б. Ельконіна і В. В. Давидова. Теорія поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна. Навчання в концепціях гуманістичної психології).

Поняття наочності, навчання, учіння, навчальна діяльність. Рівні наочності: реактивне, оперантне, когнітивне. Типи наочності: звикання, сенсифікація, імпринтинг, метод спроб і помилок, формування реакцій, наочність методом спостереження, латентне наочність, наочність шляхом інсайту тощо. Закони наочності: закон ефекту, збереження, взаємопов'язаності, тренування, асиміляції, результативності тощо. Види навчання: за предметним змістом; за структурою досвіду, що засвоюється; за організацією способу навчання. Проблемне та програмоване навчання. Поняття про наочність. Види та прояви наочності.

Поняття про навчальну діяльність. Соціальний характер навчальної діяльності. Особливості та стадії формування навчальної діяльності. Психологічна структура навчальної діяльності: спонукальна, програмовано-цільова, дієво-операційна складові, результати. Мотивація навчальної діяльності. Цілі та навчальні задачі. Навчальні дії та операції. Результати навчальної діяльності. Способи активізації навчальної діяльності дітей.

Поняття про виховання. Взаємозв'язок розвитку і виховання. Значення психологічних знань для побудови теорії виховання. Механізми формування особистості: соціальні, педагогічні, психологічні, фізіологічні. Проблема управління вихованням. Основні чинники формування особистості дитини. Ефективність виховної роботи. Поняття про вихованість та вихованість. Показники і критерії вихованості, їх психологічна природа. Психологія педагогічної оцінки: педагогічна оцінка як засіб стимулювання, її види та умови ефективності, вікові особливості педагогічної оцінки.

Основні поняття теми:

педагогічна психологія, рівень актуального розвитку, зона найближчого розвитку, психологічні механізми формування особистості, саморегуляція мотивації, педагогічна оцінка.

Лекція 2. Психологія діяльності та особистості педагога (2 години)

Педагогічна діяльність, її особливості. Структура педагогічної діяльності: мотивація, педагогічні цілі та задачі, предмет, педагогічні засоби і способи, продукт і результат. Функції педагогічної діяльності: цілеутворювальні та організаційно-структурні. Суперечності педагогічної діяльності. Рівні продуктивності педагогічної діяльності. Стилі педагогічної діяльності.

Вихователь закладу дошкільної освіти як суб'єкт педагогічної діяльності. Професійна самосвідомість педагога. Самооцінка в структурі професійної Я-концепції педагога. Педагогічна спрямованість: поняття та структура. Мотивація і продуктивність педагогічної діяльності. Психологічні вимоги до особистості педагога. Психологія педагогічної саморегуляції.

Поняття про педагогічне спілкування, функції та етапи педагогічного спілкування. Поняття про стиль педагогічного спілкування, його види. Бар'єри, які заважають ефективності педагогічного спілкування. Культура педагогічного спілкування.

Основні поняття теми:

педагогічна діяльність, мотивація, педагогічні цілі та задачі, предмет педагогічної діяльності, педагогічні засоби і способи, продукт і результат педагогічної діяльності, цілеутворювальні та організаційно-структурні функції, стиль педагогічної діяльності; педагогічна саморегуляція; педагогічне спілкування, культура педагогічного спілкування.

Семінар 1. Психологія освіти дитини дошкільного віку.

Семінар 2. Психологія діяльності та особистості педагога закладу дошкільної освіти.

Практичне заняття 1. Психологія навчання, навчальної діяльності та виховання дитини в закладі дошкільної освіти.

Практичне заняття 2. Культура педагогічного спілкування у закладі дошкільної освіти.

Лабораторне заняття 1. Визначення індивідуальної траєкторії особистісного і професійного зростання студентів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20
Відвідування практичних занять	1	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20
Відвідування лабораторних занять	1	1	1
Робота на лабораторному занятті	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		92	
Максимальна кількість балів: 92			
Розрахунок коефіцієнта: $92 : 100 = 0,92$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Педагогічна психологія

Тема 1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання (7 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти словник понять та її опорно-логічну схему – 5 балів.

Тема 2. Психологія діяльності та особистості педагога (7 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти словник понять та її опорно-логічну схему – 5 балів.

Вибірковий варіант: пройти психодіагностичне обстеження, за результатами якого визначити власні типологічні та індивідуальні особливості; на основі виявлених власних типологічних та індивідуальних особливостей визначити можливі напрями особистісного і професійного зростання.

Критерії оцінювання самостійної роботи.

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал;
- повний обсяг їх виконання – 1 бал;
- якість виконання навчальних завдань – 2 бали;
- творчий підхід у виконанні завдань – 1 бал.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються в письмовій комбінованій формі.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	15
Другий (виявлення здатності до аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	запитання, що передбачає розгорнуту відповідь	4
Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	психологічна задача	6

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді комплексного письмового екзамену, питання до якого інтегрують зміст чотирьох модулів – «Загальна психологія», «Етнопсихологія», «Дитяча психологія» та «Педагогічна психологія».

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Повнота та правильність відповіді на перше питання білету із загальної психології	10
Повнота та правильність відповіді на друге питання білету з етнопсихології	10
Повнота та правильність відповіді на третє питання білету з дитячої психології	10
Повнота та правильність відповіді на четверте питання білету з педагогічної психології	10
Разом	40 балів

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю зі змістового модулю «Педагогічна психологія»:

1. Розкрийте сутність предмету і охарактеризуйте структуру педагогічної психології. Дайте коротку характеристику історії становлення педагогічної психології.
2. Поясніть сутність проблем і основні задачі педагогічної психології. Розкрийте взаємозв'язок педагогічної психології з іншими науками. Назвіть методи дослідження в педагогічній психології та наведіть приклади їх застосування.
3. Розкрийте сутність культурно-історичної концепції розвитку особистості за Л. С. Виготським.

4. Дайте характеристику теорії поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна, проілюструйте її конкретними прикладами.
5. Поясніть сутність теорії навчальної діяльності Д. Б. Ельконіна і В. В. Давидова. Сформулюйте умови розвивального навчання згідно теорії Л. В. Занкова.
6. Розкрийте сутність поняття научіння. Визначте рівні та типи научіння.
7. Поясніть, як співвідносяться поняття научіння, учіння, навчальна діяльність, навчання.
8. Поясніть сутність научуваності, назвіть її види та прояви. Як визначити готовність дитини до навчання?
9. Визначте поняття навчання, дайте характеристику видів навчання.
10. Обґрунтуйте психологічні особливості засвоєння і розуміння дітьми знань і понять.
11. Визначте та обґрунтуйте психологічні засади формування вмінь і навичок.
12. Дайте характеристику чинникам, що впливають на ефективність навчання.
13. Опишіть особливості навчання в контексті гуманістичної психології.
14. Розкрийте сутність поняття навчальної діяльності, визначте її психологічні особливості.
15. Визначте структуру навчальної діяльності.
16. Дайте класифікацію мотивів навчальної діяльності.
17. Дайте психологічну характеристику навчальних дій, операцій та способів навчальної діяльності.
18. Дайте психологічну характеристику дітям з низьким рівнем здатності до навчання, визначте їх особливості. Поясніть психологічні причини низького рівня здатності до навчання.
19. Визначте психологічну сутність виховання. Розкрийте психологічні механізми та чинники розвитку особистості.
20. Визначте психологічну сутність виховної роботи та її ефективності.
21. Розкрийте психологічну сутність корекції результатів виховання. Назвіть передумови перевиховання.
22. Розкрийте психологічну сутність понять виховуваність та вихованість. Визначте показники та критерії вихованості.
23. Поясніть психологічну сутність педагогічної оцінки як засобу стимулювання, визначте її види та умови ефективності.
24. Дайте характеристику особистості вихователя як суб'єкта педагогічної діяльності. Визначте місце самооцінки в структурі професійної Я-концепції педагога.
25. Визначте професійно значущі якості та здібності вихователя, схарактеризуйте їх розвиток.
26. Розкрийте сутність мотивації та продуктивності педагогічної діяльності.
27. Розкрийте психологічну сутність педагогічної діяльності, визначте її структуру, особливості та функції.

28. Дайте характеристику стилю педагогічної діяльності, назвіть його основні ознаки та види.

29. Проаналізуйте поняття педагогічного спілкування, його функції, стилі та види.

30. Розкрийте зміст культури педагогічного спілкування. Охарактеризуйте бар'єри, що заважають ефективності педагогічного спілкування.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія» модуля «Педагогічна психологія» для спеціальності 012 «Дошкільна освіта».
Разом: 60 год., лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 4 год., лабораторні заняття – 2 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 14 год., підготовка та проходження контрольних заходів – 30 год.

Екзамен. Коефіцієнт – 0,92

Модулі	Змістовий модуль I	
Назва модуля	Педагогічна психологія	
Кількість балів за модуль	92	
Теми лекцій	1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання. – 1 бал.	2. Психологія діяльності та особистості педагога. – 1 бал.
Кількість балів	2 бали	
Теми семінарів	1. Психологія освіти дитини дошкільного віку. – 11 балів.	2. Психологія діяльності та особистості педагога закладу дошкільної освіти – 11 балів.
Кількість балів	22 бали	
Теми практичних	1. Психологія навчання, навчальної діяльності та виховання дитини в закладі дошкільної освіти. – 11 балів	2. Культура педагогічного спілкування у закладі дошкільної освіти. – 11 балів.
Кількість балів	22 бали	
Теми лабораторних	1. Визначення індивідуальної траєкторії особистісного і професійного зростання студентів. – 11 балів.	
Кількість балів	11 балів	
Самостійна робота	Тема 1. Загальні основи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання – 5 балів.	Тема 2. Психологія діяльності та особистості педагога. – 5 балів.
Кількість балів	10 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 92 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 0,92	
Підсумковий контроль	-	

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Главник О. П. Практикум з педагогічної психології: навч. посіб. / О. П. Главник, Л. Г. Подоляк. – К.: Марич, 2009. – 80 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навч. посіб. / В. П. Кутішенко. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Педагогічна психологія. – Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.

Додаткова література:

1. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті : навчально-методичний посібник / О. П. Коханова. – К. : Вид-во ПП Щербатих О. В., 2011. – 104 с.
2. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Навч. посібн. – 2-ге вид., випр. і доп. / Т. М. Лисянська. – К.: Каравела, 2012. – 264 с.
3. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум: Навч. посіб. / Т. М. Лисянська. – К.: Каравела, 2012. – 224 с.
4. Поліщук В. М. Психологія педагогічного повсякдення: реальність і міфи / В. М. Поліщук. – Суми : Університетська книга, 2012. – 152 с.
5. Степанов О. М. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2011. – 416 с.